

Letník XIV.

Politični pregled.

Kdo deli odlikovanja? — Med tem, ko s v svečanih dneh kraljeve poroke v Beogradu kovali vojne spletke proti Bolgariji, je dobil zastopnik bolgarske vlade v Beogradu g. Todorov — odlikovanje sv. Save I. stopena z lento. Bolgariji in njeni vladi je za mir, za odlikovanja ji pa gotovo ni dosti. Tako bo tudi z njenim zastopnikom ali poslanikom. Če je navada, da se ob tako slovesnih trenutkih, kot je svatba v vladarskih hišah, delijo vsem tujim zastopnikom in diplomatom odlikovanja, je to seveda druga stvar in pri tem bi tudi bolgarski zastopnik ne smel biti izvzet. Iz katerega razloga so mu dali odlikovanje? Ali iz običaja, ki odkljuje vse tuje zastopnike brez izjeme, ali pa iz nekakega prikrivanja zahrbtnih vojnih nakan po načinu poljuba, ki prikriva izdajalstvo. Odlikovanje je dobil, tako ali tako, in pri tem naj bi ostalo. Pri nas pa ne more biti brez afer in tako je tudi iz te stvari nastal pravi škandal. Po listih je naenkrat na znani beograjski način zavrelo: kdo mu je dal, to ne sme biti, škandal, sramota — in ministri se izgovarjajo, da za odlikovanja sploh nič ne vedo. Kdo deli torej odlikovanja? Mini-

stri pravijo: bogami, neznam, neznam pravijo visoki šefi, dostojanstveniki in dvorjani eden za drugim in tako se bo lahko domnevalo, da v Beogradu tudi sluge in lakaji, pisarji in portirji razpolagajo z ordeni in lentami. Iz te mučne afere ni postal škandal za g. Todorova, temveč za našo državno upravo. Najbrž za to, da svet ne pozabi, kako so take in podobne stvari pri nas na dnevnem redu.

Na interpelacijo radi beguncev in njih bednega stanja je odgovarjal zastopnik ministra za socialno politiko policajdemokrat dr. Krstelj ter izjavil, da begunci do konca leta 1921 niso spadali ne v delokrog centralne vlade in ne v resor ministrstva za socialno politiko; šele letos je bil ustanovljen za nje poseben referat pri tem ministrstvu in v tekočem proračunu je za njih votirano — 1 milijon dinarjev. To je prav značilno za današnji režim. Oblastniki so begunske vprašanje enostavno rešili: begunci, ki hočejo podpirati policajdemokratski režim, gredo itak med fašiste, ter vlečejo na dan lepo podporo, drugi pa naj poginejo, za njih ni pri vladi ne zanimanja, ne brige in po 4 letih se v proračunu za njih odloči 1 milijon dinarjev — sramotna drobtinica ob splošni razsipnosti.

Lep primer »parlamentarizma«. Iz skupščine se je izbral in sestavil poseben odbor, da zakonito uredi in uveljavi poljedeljske dopuste za vojake. In še to betvico parlamentarizma, ki jo je dopustila režimska glasovalna mašina, hoče vojni minister general Vasić enostavno zatreti. Ko se je odbor sestel, da ustvari nove dopustne zakone, je minister dejal, da pozna samo staro »ustrojstvo« vojske in ne pripozna novih zakonov. Iz tega sledi, da bi se za sestavo zakonov določeni in odbrani odbori smeli baviti samo s temi zakoni, ki so generalu že znani, z drugimi pa ne.

Z lepem se hvalijo! Presbiro našega zunanega ministrstva je poslal v inozemstvo na državne stroške — brzojavko, v kateri javlja, da je vršilo ob priliki kraljeve poroke v Beogradu policijsko službo 10.000 vojakov. Hodili so po mestu po dva in dva ter pregledovali gledalcem in posetnikom svatbenih svečanosti žepe. — Nek srbijanski list pa je prinesel cele stolpce, v katerih podrobno našteva vse stvari, ki so bile ob priliki kraljeve poroke potnikom pokradene v beograjskem hotelu »Moskva«. Gledalcem na ulici je premetovalo žepe 10 tisoč vojakov — policistov, po hotelih pa so kradli stoteri tatovi, kar jim je prišlo pod prste. Ulice so bile zastražene pred tatovi s tisočimi vojaki, hoteli pa odprti za uzmovice — ta je pač pristno beograjska in izpod policajdemokratskega režima.

Dnevne novice.

Oblastne volitve. Volitve v oblastne skupščine bodo dne 28. julija. Tekom 10 dni bo imenovala vlada okrožne načelnike, ki bodo vse pripravili, kar je potrebno za te volitve. Istočasno kot okrožni načelniki bodo imenovani mesto dosedanjih pokrajinskih namestnikov veliki župani. Kako se bodo vršile oblastne volitve, za katere še ni čisto nič pripravljenega, dne 28. julija, je nam uganka!

Rektorjem ljubljanskega vseučilišča je bil izvoljen profesor bogoslovja dr. Aleš Ušeničnik. Radi izvolitve veleučnega duhovnika vpijejo sedaj mladoliberalci in očitajo univerzitetnim profesorjem, da je prišla z izvolitvijo dr. Ušeničnika do zmage glede univerze najreakcijonarnejša katoliška struja. Profesorji ljubljanske univerze so gotovo toliko napredni in pametni kot policajdemokratska klika krog »Jutra«, ki glede vsestranske izobrazbe dr. Ušeničnika v besedi in pismu ni vredna, da bi mu odvezala jermene na čevljih. Ljudje, ki imajo kot voditelje v svoji sredini sodnijsko obsojene ponarejevalce menic, izvoznikarje in z zlorabo plebiscitnega fonda od nog do glave okrafovano gospodo, pač niso poklicani, da bi sodili o reakcijonarstvu znanstvenika kot je g. dr. Aleš Ušeničnik.

Na dan sv. Rešnjega telesa, ob dveh popoldne, je izdihnil pri Sv. Trojici v Slov. gor. svojo blago dušo g. Padovnik Josip, stud. phil. Bil je marljiv dijak, prepričan katolik in član kat. akademskega društva »Danica« v Ljubljani, kakor tudi akademske Marijanske kongregacije ter tudi vseh drugih katoliških dijaških društev. Pogreb se je vršil v nedeljo, dne 18. t. m., ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti. Na njegovem zadnjem potu ga je spremljala velika množica ljudi ter tudi nekakšnega društva »Danica« v Ljubljani. Slava nekaj tovarišev akademikov. Na grobu se je v ginljivih besedah bosedah poslovil od njega tudi zastopnik kat. geseduh posminul!

Iz našega uredništva. Z današnjim dnevom je vstopil v naše uredništvo g. Fran Radešček, dosednji urednik novomeške »Sedanjosti« in bivši večletni uradnik tiskovnega odseka ministrstva zunanjih zadev v Beogradu.

Puceljev poraz v Kozjem. Za 11. junija je bil napovedan velik shod samostojnežev v Kozjem, na katerem bi imeli govoriti minister Pucelj in poslanca Urek in Mermolja. Samostojni priganjači so trobili o tem shodu že tedne poprej na vseh žegnanjih, sejnih in oštrijah kozjanskega okraja in vabili ljudi na ta shod. Mi smo mislili, da bo prišlo samostojnežev kakor lista in trave, toda ni jih bilo, pač pa je prišlo obilo naših somišljenikov, ki so samostojne govornike temeljito phali v stopi vkljub temu, da so bili samostojni zastraženi v senci bajonetov. Tulili so Puceljevi voli, prišla je na vrsto jara pšenica, davki, Puceljeva plača, nastopili so fantje, ki so preživeli neznosne muke v kragujevaški vojašnici itd., torej popra dovolj za samostojneže. Ko se je dala na glasovanje zaupnica ministru Pucelju, je natančno reci in piši samo šest samostojnežev vzdignilo roke za — žepno pravdo. Ta samo-

stojna nezaupnica je govornike tako poparila, kakor nevesto, kateri ženin v zadnjem trenutku pred poroko odpove zakon. Dejstvo, s katerim lahko danes vsako računa je in ostane, da Pucelj in njegova Samostojna pri prihodnjih volitvah v kozjanskem okraju doživi usodepoln popoln poraz.

Kosmata vest. Stara slovenska kmetska korenina iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju nam piše: Dne 25. junija prirede slabostojneži pri nas shod. Tudi zastopniki naše Slov. ljudske stranke se istega udeležijo. Na ministra Pucelja, ki bo govoril na tem shodu, bomo stavili sledeča vprašanja: Kaj ste storili za kmeta, delavca in obrtnika? Kje so tiste obljube, katere smo slišali iz ust raznih, mastno plačanih slabostojnih agitatorjev? Kaj so slabostojni poslanci storili za naše mladeniče-vojake v Albaniji, Srbiji in Črni gori? Kako stališče bodo samostojneži zavzeli glede zločina, ki ga je zagrešil nad našimi mladeniči vojski vojni minister Zečević? Ali boste zahtevali, da pride pred sodnijo ta zločinec, ki je zakrivil, da je vsled mraza in gladu umrlo 300 mladeničev in obolelo nad 3000? Kje so tiste obljube, zaradi znižanja davkov? Obljubovali so nam vsi govorniki na shodih samostojnežev, da naši mladeniči-vojaki ostanejo v Sloveniji in da jim ne bo treba iti v Srbijo, Albanijo in v Črno goro. Ali ste držali svojo obljubo? Gospod minister Pucelj, kaj je z vašo volovsko kupčijo? Samostojneži! Izprašati hočemo prav temeljito vašo kosmato vest!

Žalostne razmere. Prejeli smo: Odkar je v naši občini Sv. Lovrenc na Drav. polju prepojeno naše učiteljstvo sokolskega duha, so pri nas zavladaale žalostne razmere. Naše učiteljstvo, razven nekaj izjem, agitira z vso vmeno za Sokola. Nek tukašnji učitelj je ustanovil Sokola. Naraščaj se zbira v šoli. Na roko mu gredo nek dijak, nek privandrani trgovec ter nekaj fantov-ponočajkov. Šolska mladina je temu primerno tudi posurovela, saj ne sliši drugega nego tulenje tiste sokolske himne. Vse se zgraža. Ljudstvo je izgubilo vsako upanje na zboljšanje razmer za tako dolgo, dokler bodo imeli večino v našem občinskem zastopu slabostojneži in demokrati. Upamo in smo trdno prepričani, da bo tem škodljivcem odklenkalo za vedno ob priliki prihodnjih občinskih volitev.

Za pošne poduradnike in sluge. Ministrstvo za pošto in telegraf dolguje poštnim poduradnikom in slugam že več let službeno obleko in obutev. Glasom odloka ministrstva št. 33775 od 25. VI. 1921 mora poštarna uprava vsako leto dati poduradnikom in slugam službeno letno in zimsko obleko ter obutev. A samo enkrat so dobili nekateri zimsko obleko. Poduradniki in sluge hodijo raztrgani in polbosi okoli, ker poštarna uprava ne mara dati obleke. Poštna direkcija v Ljubljani se ne drži predpisov, ki jih je izdala pod številko 40293-V. Posebno pismonošem se godi velika krivica. Poslanci Jugoslovanskega kluba so se obrnili na ministra pošte ter na poštno direkcijo v Ljubljani in zahtevali takojšnjo odpomoč.

Za vozno pošto Poljčane—Makole. Ker je poštna direkcija v Ljubljani brez vzroka ustavila vozno pošto Poljčane—Makole, je nastalo med tamošnjim prebivalstvom veliko razburjenje. Poslanec Žebot je interveniral pri ministrstvu pošte in telegrafa ter pri direkciji v Ljubljani. Zahteval je, da se naj s 1. julijem uvede vozna pošta v Makole in se naj poštnega voznika tudi primerno plača.

Katastrofa, enaka Bitolju, grozi Ljubljani. Na ljubljanskem polju je naloženo okrog 400 vagonov municije in ker smo pri znanih lastnostih vojaške uprave lahko vedno pripravljeni na kako eksplozijo, je tudi Ljubljana v veliki nevarnosti. Poslanca dr. Gosar in Stanovnik (Jugoslovanski klub) sta opozorila vojnega ministra na nevarne posledice kake eksplozije ter zahtevala, naj se municija s polja odstrani ter primerno kje druge naloži.

O amnestiji. Vojaška oblast razglasa: Ob poroki Nj. Vel. kralja je izšel ukaz o amnestiji kazenskih dejanj, izvršenih od vojakov, zlasti pa o amnestiji kazenskega dejanja samovoljnega oddaljenja in begunstva podčastnikov, kaplarjev in prostakov naše vojske, izvršenega v času od 5. aprila 1920 do 8. junija 1922. Ta amnestija velja samo za one osebe, ki se vrnejo in prijavijo svojim komandam ali oblastem do 1. julija t. l. Priporočamo torej občinstvu, da svoje pobege sorodnike in prijatelje v državi in v inozemstvu opozori na ta ukaz, da se lahko pravočasno poslužijo te kraljeve milosti.

Državne podpore jugofašistom. »Hrvat« poroča: Hrvatski pokrajinski namestnik Demetrovič je nakazal fašistom višje pedagoške šole Petru Domljanu, Andr. Haljiču, Ivanu Hljinu in Katici Ivašič vsakemu po 4000 K kot podporo pri izvrševanju fašistovskih naredb. Nadaljnje podpore še bodo sledile.

Finančniki se kregajo in tožijo. Finančni minister dr. Kumanudi je vložil pri beograjskem mestnem sodišču tožbo proti dr. Vladi Markoviču, direktorju Narodne banke radi razžaljenja časti. Direktor Narodne banke je namreč z raznimi primki obkladal finančnega ministra na zborovanju akcijonarjev Narodne banke.

Kam spravlja državna železnica svoje razklopotane vagon? Naše državne železnice ne pošiljajo svojih razklopotanih vagonov v razne popravilnice, ampak so vsi nakopičeni na progi Osijek—Dalj, kjer so izpostavljeni na milost in nemilost neba in narave. Da pride vagon v shrambo Osijek—Dalj zadostuje, da ima malo pokarjena vrata, »pufer« itd. Očividci ravno kar omenjenih vagonov trdijo, da bi se dalo te vzozeve popraviti in zopet izročiti prometu v kar najkrajšem času, ako bi se n. pr. razklopotana vrata enega vagona zamenjalo z dobrimi vrati drugega, ki ima kako večjo

hibo itd. Pa na to še doslej ni prišla uprava državnihi železnic, ampak mirno prepušča pokvarjene vzoze, da bodo vsled dežja in solnca čisto propadli in nazadnje strohneli. Novih vagonov dobivajo državne železnice zelo malo, ali skoro nič — razklopotanih se ne popravlja, ampak se jih pusti popolni propasti — torej bo moral s časom naš promet na državnih železnicah čisto zastati in to samo radi vnebokričeče lahkomišelnosti malomarnosti ministrstva saobračaja. K shrambi starih vagonov Osijek—Dalj se še povrnemo s čisto natančnimi podatki.

Zdravniški pouk o zdravju in bolezni izdaja društvo za čuvanje narodnega zdravja v Beogradu z gmetno podporo ministrstva narodnega zdravja. V št. 3 iz leta 1922 piše ta list: »Smrt ušem!« Eden izmed naših najnevarnejših sovražnikov je »uš«, ker raznaša in razširja pegavico in povratno mrzlico in polni naša pokopališča. Ako hočete, da bi dosegel naš narod ono stopnjo olikanosti, na kateri so napredni zapadni narodi, ne smete prestatiti z bojem zoper »uš«, dokler ne izginijo iz najbolj zapuščene vasi in iz poslednjega zanikarnega, tudi najbolj zapuščene doma med narodom. Tako ta list. Morebiti bi bilo dobro še pristaviti: »dokler ne izgine tudi zadnja uš iz vsake vojašnice.« Če bo naš vojak tudi še nadalje pasel, kakor do sedaj, uši po vojašnicah, ne bo gledal, ko se vrne domov, da bo zatiral uši na svojem domu. Če so imele te domače živalice po kasarnah neomejeno prostost, zakaj bi te prostosti tudi doma ne uživale! Svetovali bi, naj se veliko izvodov »Zdravja« pošlje vojaškim oblastim, da pazljivo čitajo te članke in se tudi po teh navodilih — ravnaajo.

Kaka podivjanost in npravna propalost vlada sedaj med mladino, nam jasno osvetljuje sledeči slučaj: Dne 9. t. m. se je peljal v večernem vlaku iz Gornje Radgone v Bučevcevo odpuščen stražnik finančne kontrole v Apačah, Jakob Černjavič, v Vučjo vas pri Ljutomeru domov. Komaj je vstopil v vlak, je že začel bogokletno preklinjati in tako nesramno klatati, da so se vsi potniki zgražali nad tako brezprimerno posurovelostjo. Ko ga je duhovnik, ki se je slučajno vozil v vlaku, opomnil, naj vendar enkrat utihne, je rekel, da je v službi in da lahko govori, kar hoče. Svojega imena ta junak seveda ni upal povedati. Nazadnje je še zaklical: »Živijo Sokoli!« S tem je menda hotel povedati, iz katerega gnezda je ta tič. Potem se mu je še pridružilo neko ženšče, grdo kot smrtni greh, in začelo oponašati molitve »Oče naš.« — Ta žalostni dogodek nam priča bolj ko vse knjige, da izgubi človek brez vere in brez Boga vsak čut za dostojnost in v svoji podivjanosti postane podoben — živini! Pozivamo pristojno sodnijsko oblast, da na podlagi naredbe z dne 10. aprila 1854, št. 56 državnega zakonika in na zadnji poziv pravosodnega ministrstva odločno stopi takim ljudem na prste, da se tako vsaj v javnosti zabranijo tako žalostni slučajji. Priče so pri našem uredništvu na razpolago.

Na državni gimnaziji v Mariboru bodo sprejemni izpiti za 1. razred šolskega leta 1922-23 dne 30. junija, od 10. ure dalje. Za vpisovanje je treba do te ure prnesti ali poslati rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Osebna pojasnila se bodo dajala v ravnateljevi pisarni dne 29. junija od 10. do 12. ure ter dne 30. junija tik do izpitov, ki se pričenejo točno ob 10. uri. Kdor zamudi ta izpit, se more zglasti tudi v jeseni, dne 11. septembra; tedaj bodo izpiti iste veljave.

Meščanska šola v Zaleu ima vpisovanje v I. razred in sprejemne izpite v II. in III. razred za prihodnjo šolsko leto 1922-23 dne 25. in 26. junija ter dne 12. in 13. septembra t. l. vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne v ravnateljski pisarni in pritičju na desno. K vpisovanju je prnesti s seboj krstni list in zadnje izpričevalo.

Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Sprejemni pogoji: V pripravljalni letnik morejo vstopiti učenci, ki so uspešno dovršili VI. razred osnovne (ljudske) šole ali II. razred srednje, ozir. I. razred meščanske šole ter so vsaj 13 let stari. — V prvi letnik se sprejemajo brez sprejemnega izpita dečki oziroma deklice, ki so dovršili IV. razred ali popolno meščansko šolo ali pa pripravljalni letnik dvorazredne trgovske šole in so stari vsaj 14 let. Poleg teh morejo biti sprejeti v prvi letnik tudi oni, ki so dobili v IV. razredu srednje šole drugi red ali tisti, ki so dovršili tretji razred srednje šole ali VIII. razred ljudske šole oziroma predzadnji razred meščanske šole, ako so stari 14 let in napravijo sprejemni izpit iz slovensčine, srbohrvaščine, nemščine, računstva, geometrije, zemljepisja, prirodopisja in prirodoslovja. Pri preizkušnji se zahteva toliko znanja, kolikor si ga pridobe učenci v pripravljalnem razredu dvorazredne trgovske šole. — V drugi letnik se sprejemajo absolventi I. letnika dvorazrednih trgovskih šol. — Vpisovanje gojencev in gojenk za šolsko leto 1922-23 se vrši 30. junija in 1. julija od 8. do 10. ure. K vpisu je prnesti zadnje šolsko izpričevalo in krstni, oz. rojstni list. Gojencem in gojenkam izven Celja je možno pristajati se in poslati predpisane listine po pošti. — Sprejemni, ponavljalni in naknadni izpiti se bodo pričeli v torek, dne 12. septembra ob 8. uri.

V inženjersko podoficirsko šolo v Mariboru se sprejme letos 150 mladeničev iz civila in vojske kot gojence. Kandidatom iz civila je potrebno sledeče: 1. Domovinski list ali občinsko potrdilo, da je podanik ali da je optimal za podaništvo v državi SHS. 2. Krstni list v dokaz, da ni mlajši od 17 in niti starejši od 21 let. 3. Šolsko spričevalo, da je dovršil dva ali več razredov gimnazije ali realke, a v skrajnem slučaju štiri razrede ljudske šole. 4. Ako kandidat ne prihaja neposredno iz šole, mora dokazati z občinskim potrdilom, da je dobrega vedenja in ne predkaznovan. 5. Dovoljenje (potrdilo) od staršev oziroma vzdrževalcev, da sme vstopiti v to šolo. To potrdilo mora biti potrjeno tudi od policijske ali občinske oblasti. 6. Potrdilo župnega urada, da je samskega stanu. — Kandidati iz kadra morajo izpolniti za vsprejem v šolo sledeče pogoje: 1. Da je dovršil najmanj štiri razrede ljudske šole. 2. Da je dovršil rekrutsko šolo v komandi. 3. da je samskega stanu. 4. Da ni bil kaznovan. 5. Da je od svoje ko-

mande priporočen kot dober vojak. 6. Da ima roditeljsko ali skrbniško dovoljenje, potrjeno od oblasti, da sme vstopiti v to šolo. — Kandidati iz civila se morajo javiti z lastnoročno napisano prošnjo, ki jo je dostaviti osebno ali pa preko pošte na naslov: «Komandantu Inženjerske podoficirske šole v Mariboru.» V svoji prošnji kandidat izjavlja, da pristane na vse obveze predpisane z «Uredbo o podoficirskim školam u stalnom kadru.» Prošnji se priložijo vsi zgoraj navedeni dokumenti (pod točko 1—6). Prošnja mora biti po predpisu kolekovana s kolekom za 2 dinarja, vsaka priloga posebej pa s kolekom za 80 para. Siromašni naj prilože mesto kolekov ubožno spričevalo. Kandidati iz vojske se javijo rednim potom na raportu. — Prijave vseh kandidatov, iz vojske kakor iz civila, morajo biti najpozneje do 15. septembra t. l. pri komandantu Inženjerske podoficirske šole v Mariboru, s točnimi podatki sedanjega stanovanja, kamor naj se mu dostavi rešitev prošnje. — Osebnost se javijo vsi prijavljeni kandidati komandantu Inženjerske podoficirske šole v Mariboru dne 25. septembra t. l. ob 7. uri radi zdravniškega pregleda in rešenja o vsprejemu v šolo. Kandidatom iz civila se izda na podlagi pismenega potrdila komandanta šole, da je sprejet za gojenca Inženjerske podoficirske šole, brezplačno vožnjo po železnici in ladji do najbližje postaje njegovega doma do Maribora. Vsprejemni izpit se ne polaga. Šola traja 2 leti. Ko so to dovršili, se razdelijo gojenci po tehniških bataljonih kot podnaredniki. Gojenci, ki izvršijo šolo z «odličnim uspehom» ali «vrlo dobrim uspehom», imajo tudi pravico na polaganje častniškega izpita.

Preiskava vojnega plena. Anketna komisija, ki preiskuje zlorabe in poneverjenja vojnega plena, je izjavila, da odslej ne bo več dajala novinarjem informacij o poteku in razkritjih preiskave, ker so baje prinašali ne kateri listi napačna poročila. To se pravi, da se bo preiskava vršila pri zaprtih vratih, kakor se je tudi tajno in prikrito ropalo, poneverjalo in kradlo. Kakor hitro je ta komisija začela delovati, so že vstali gotovi krogi, da jo preprečijo. Ker se to ni dalo očitno storiti, so si pač poiskali to pretvezo, in tajne preiskave so toliko kot nič. Vse skupaj je bilo pesek v oči in tako imamo zopet primer, kako se pri nas z najmočnejšo roko izkoriščevalce podpira in prikriva.

Strelišče je v nedeljo, dne 18. junija ob pol 8. uri na zvečer udarila v gospodarsko poslopje Jožefa Muršiča v Kaniži pri Pesnici. Zgorelo je vse, le živino so rešili.

Na prometno krizo v Dalmaciji se je končno le še spomnilo ministrstvo prometater sklenilo urediti nekaj avtomobilskih prog v severnih krajih Dalmacije in v Liki. Avtomobili bi prevažali pošto, največ pa prehrano v pasivne kraje. To je sklenjeno, predno bo pa urejeno, mine še mnogo časa in Dalmacija bode še hudo trpela, odrezana od drugih krajev.

Groboskrunstvo. Ministrstvo ver je prijavilo in obtožilo ministrstvu policije srezkega načelnika v Giljaninu, južna Srbija, ker ni samo odobral, temveč tudi podpiral podiranje spomenikov na turškem pokopališču. V Beograd je dospela posebna muslimanska deputacija iz teh krajev, da vložijo svoje pritožbe nad tem divjaštvom in groboskrunstvom. Tako se ustvarjajo — simpatije in zaupanje Turkov do državne oblasti in nje nih organov. Če je obtoženi načelnik dobro zapisan pri policajdemokratskem ministru policije, se mu seveda ne bo ničesar zgodilo.

Nepošten uradnik. V Nišu so zaprli Stanjola Petroviča, blagajnika tamošnje finančne uprave, ker je silno zapravljajal. Dognalo se je, da je poneveril iz blagajne nad pol milijona kron ter se pripravljajal, da pobegne preko meje. Ker je pa videl, da ni posebne nevarnosti, je ostal in zapravljajal ukraden denar. Še le vsled velikega razkošja in razsipanja z denarjem, je postal oblasti sumljiv ter prišel končno tudi pod ključ. Pri njem so našli še okroglih 200 tisoč kron. Kontrole v naših upravnih uradih menda sploh ne poznajo, za to se pa vedno česče pojavljajo take prikazni.

Uteklo 14 opasnih zločincev. Dne 10. t. m. je uteklo po noči 14 najnevarnejših razbojnikov iz preiskovalnega zapora v Giljanah v južni Srbiji. Begunci, med katerimi jih je bilo 7 v težkih okovih, so ušli preko zida sodišča. Ravnokar omenjena družba je bila v preiskovalnem zaporu radi raznih zločinov, katere so zakrivali kot hajduki nad lastnimi rojaki. Pobegle ujetnike je za-

sledovala neka kmetška patrolja in našla v gozdu blizu Giljan tri, od katerih je bil eden še v verigah, tega so prijeli, druga dva pa, ker sta se postavila v bran, kar tam ubili.

Silne neizgode v južni Srbiji. Po več krajih v južni Srbiji so se zgodile zadnje dni katastrofalne neizgode. Silni nalivi in prelomi oblaka so povzročili doslej nepregledno veliko škodo. Mesto Čuprijo je uničilo neurje. V V ranju se je utrgal oblak in voda je odnesla železniški most in je pretrgan promet med severno in južno Srbijo. Vranjska Banja je čisto odrezana od okolice. Reka Pcinja, ki teče mimo Krive Palanke, je narasla za 10 m ter poplavlila celo mesto Kriva Palanka. Pritok ravnokar omenjene reke je poplavljal kraj Kratovalo. Tudi Kumanovo je pod vodo. Poplave so zahtevale več človeških žrtev, katerih število še ni ugotovljeno. Izginilo je v valovju dokaj živine.

Poplave krog Kumanova. Po poročilih iz Kumanova, Tetova in Vranja so narasle vode vsled nalivov po južni Srbiji 10 metrov nad normalo ter poplavlile mesta in vasi. Pravijo, da je človeških žrtev nad 100. materialno škodo pa cenijo na 20 milijonov dinarjev. V Kumanovem je porušilo valovje hotel in tri lesene moste v okolici. Ceste so čisto razruvane, telefonski in brzojavni promet sta prekinjena. Letina je uničena.

Mladostni ubijalci. V Beravcih v Sremu je udaril v neki gostilni Ivan Zilec v čisto treznem stanju kmeta Simona Filipoviča iz Velike Kopanice s kolom po glavi, ker je ta rekel, da je Jugoslovian. Udarci je smrtno nevaren. V Gospiču se je vršila dne 13. t. m. blokaška proslava dr. A. Starčevića v hotelu Lika. Pred hotelom se je izprehajal maturant-učiteljski Milan Črevar, na katerega je navalila skupina fantalinov pod vodstvom maturanta Rupca. Napadalcii so Črevarja pretepavali in ga slednjič z nožem smrtno zabodli. Maturanta Rupca so zaprli in celi tragični slučaj sedaj — preiskujejo.

Ubijalec zaročenke obsojen. Dne 12. t. m. se je vršila pred beograjskim sodiščem razprava proti kavararju Stanimiru Trpkoviču, ki je zaklal meseca aprila t. l. svojo zaročenko Natalijo Konstantinovič, ker mu je vrnila zaročen prstan in se nikakor ni hotela več vezati z njim. Trpkovič je tudi zvedel, da se je Natalija zagledala v nekega drugega kavarnarja in zavrženega Trpkoviča je pograbila tako ljubosumn jeza, da je obiskal Konstantinovičevo in jej pri tej priliki zabodel bodalo v prsa, da se je zgrudila pri priči mrtva. Ubijalec so aretirali in mu sedaj prisodili 15 let ječe v težkih okovih, 15.000 dinarjev odškodnine roditeljem za klane in na plačilo vseh sodnih stroškov.

Mašni kelih, srebrn in pozlačen, kakor tudi 1 križ in 1 misale se proda. Posreduje iz prijaznosti g. baron Twickel v Mariboru.

Iz Ptuj.

Katoliški shod se bo tudi v Ptuj vršil. Čas in kraj bodo še le določili.

Kriza? Iz narodno-socijalne stranke sta izstopila učitelja Dušan Avgust Peček in Mirko Majcen. Prvi bo pristopil srbski radikalni stranki, drugi pa se je zatekel zopet v naročje demokratske stranke. Ko so ustanavljali v Ptuj narodno-socijalno stranko, sta bila ta dva gospoda najbolj vneta njena privrženca.

Z magistrata. Za vodjo mestnih uradov je nastavljen znani socijalist g. Filip Uratnik. Službo na magistratu je pustil g. Stuhec in vstopil pri stavbeni tvrdki Dengg.

Učiteljska imenovanja. Na deški ljudski šoli je imenovan za nadučitelja Josip Gorup, stalno pa je nameščen na dekliški ljudski šoli njegova soproga Filomena Gorup. Na Bregu pri Ptuj je nameščena Irma Svetlin, rojena Boštjančičeva. Na deški ljudski šoli v Ptuj so stalno nameščeni Peček Avgust, Praprotnik Edvard, Majcen Mirko in Baša Andrej. Marija Dutar je premščena z Brega na Hajdino. Oddaja mesta

nadučiteljice na dekliški ljudski šoli v Ptuj se je oddala.

Na meščanski šoli je bil imenovan za učitelja g. F. Segula.

Minoritski samostan je adaptiral sobo, ki bo na razpolago našim organizacijam za društvene seje, stanke in manjša zborovanja. Na ta način bo tudi kat. izobraževalno društvo zopet prišlo do prostorov in bo lahko delovalo.

Društvo vinogradnikov, ki zastopa zgolj gospodarske interese, se je tudi v Ptuj ustanovilo. Za predsednika je bil izvoljen g. Miha Brenčič.

Iz Maribora.

Značilen pojav. Ob procesiji na Telovo so bile okrašene s silno malimi izjemami vse hiše in imele več ali manj razsvetljena okna. Toda izvzeto en slučaj so imele vse mariborske banke svoje hiše in prostore neokrašene in nerazsvetljene. Templji «zlatega teleta» ali če hočete «papirnatega teleta» pač «nimajo» sredstev in volje, da bi izkazali čast Evharistiji! Tudi tukaj se je pokazalo, kaj misli in čuti kapitalizem in njegovi reprezentantje.

Na učiteljsku šolskih sester v Mariboru, Samostanska ulica 4, bo dne 23., 24. in 25. junija razstava šolskih risb in ročnih del.

Orlovske odseke mariborskega okrožja opozarja okrožni odbor na tekmo, ki se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. dopoldne v Mariboru (semeniški vrt). Nekateri odseki se dolgujejo mesečno statistiko za maj.

V prid Otroške bolnice kraljice Marije, prirede mariborske ljudske in meščanske šole s prijaznim sodelovanjem gimn. dijaškega orkestra, v ponedeljek, 19. t. m. ob 12. uri (5. popoldne v slov. gledališču mladinski koncert s teledadnimi in rajalnimi nastopi in živimi slikami.

Olepševalno društvo za mesto Maribor se tem potom zahvaljuje vsem damam in gospodom, ki so poštvovalno sodelovali pri njegovi ljudski veselici, kakor vsem darovalcem raznih daril in vsemu občinstvu, ki se je veselice udeležilo ter na ta način pripomoglo, k lepemu uspehu veselice.

Vodstvo III. deške osnovne šole v Mariboru izreka tem potom srčno zahvalo vsem, kateri so pripomogli z darovi za pogoščenje otrok o priliki proslave kraljeve poroke. Posebej se še zahvaljuje g. dr. Reiserju za prepustitev veseličnega prostora v njegovem gozdu in drva za pečenje jancev; dalje gg. Pošu za 50, Černcu 80, Schoberju 130, delavski pekarni 100 žemelj, mesarju Traffeli 6 velikih jezikov in Detičeku za poldrugi kg teletine. Najlepša zahvala vsem prijateljem mladine pa je naj zavest, da so pripravili isti vesel dan, ki bo ji ostal trajno v dobrem spominu.

Predavanje o dravskih ribah. Mnogim je neznano, da se v delu Drave, kateri teče po slovenski zemlji, nahaja 47 vrst različnih rib, od katerih so nekatere zelo redke in katere tudi mnogi ribiči težko razločijo. Ribarsko društvo priredi v svrhu pospeševanja poznanja in razločitve naših dravskih rib v petek, dne 23. junija, ob 8. uri zvečer, v Halbwidlovi gostilni predavanje, h katerem so vsi člani in prijatelji društva, posebno pa tudi podporni člani, kateri ribarijo v Dravi, povabljeni. Predavatelj (g. dr. Krauss) bo večje število rib sveže in v preparatih pokazal in še z velikimi slikami posebno vidljivo razlagal. Vsem, kateri se zato zanimajo, se bodo oddale tabele, po katerih je lastna razločba manj znanih rib mogoča. Dravski ribiči se naprošajo, da oddajo za predavanje bolj redke ribe gospodu Greinerju (Maribor, Gosposka ulica št. 2) proti plačilu.

Novo industrijsko podjetje v Mariboru. Brata Copic sta ustanovila v Mariboru tovarno za izdelavo barvnih trakov za pisalne stroje, karbon, indigo in vseh vrst drugega kopirnega papirja. Trdka se bo glasila «Braco» Tovarna bo kmalu dograjena in bo opremljena z najmodernejšimi stroji.

Davorin Zunkovič:

Ivan Topolovšek.

Toda stvar se je zasukala drugače. Ze davno so prišli do spoznanja, da Jagič nikakor nima univerzalnega patenta za edino pravilno etimologijo, da, nasprotno, pridemo vsak dan do tem jasnejšega spoznanja, da so imeli prav

LISTEK.

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

(114. nadaljevanje.)

Očividno je bil Rimljan po rojstvu, z lahkoto je govoril latinski jezik, pa poznalo se mu je na naglasu in na besedah, da je iz plebejskega rodu. Delavec je bil po poklicu in njegova dlan je bila žuljava od dela.

Nizke rasti je bil, vsakdanje zunanosti, priprosto oblečen, gologlav in bos, ničesar ni bilo v njegovi osebnosti, kar bi vzbujalo zanimanje ali pa spoštovanje, pa njegova postava, plečasta in močna, je bila kakor ustvarjena, da nosi trude in napore, in njegov priprosti obraz je kazal pritajeno navdušenje, resnoba in poštenost. — Eden izmed oznanjevalcev nove vere je bil, ki bi naj kmalu pokrila obličje cele zemlje.

Taki so bili možje, ki jih je Božji učenik poslal po svetu v svojem imenu. brez torbe in brez obuvala in brez dvojne obleke, ki bi naj premagali in pridobili vse ljudi. Niso premišljevali, kaj in kako bodo govorili, ko bodo stali pred kralji in vladarji in pred velikaši zemlje, zapuili so edinole v svetost svojega poslanstva in v Božjo navdihnjenje. Malo so se učili, pa modrijane so ugnali. Priproste rodu so bili, pa so pogumno stali pred konzulom in pred cesarjem. Nevedni so bili, pa so potovali po neznanih, tujih krajih, med divjimi narodi, in sejali dobro seme s prepričevalno priprostostjo, ki so se ji poslušalci morali ukloniti. Slabotni in boječii so bili, pa so stopali v areno po venec mučeništva pred gladnega leva z mirnim pogumom, ki si ga noben vojak in

noben gladiator ni upal posnemati. In njihovo načelo je bilo, da niso poslani k imenitnim in bogatim, ker ti Ga lahko sami najdejo, ako Ga hočejo, ampak k revnim in nizkim, k ponižnim in izgubljenim, posebno pa k tistim, ki so v žalosti in bridkosti, ki so zapuščenii, ki nimajo nikogar, da bi se nanj naslonili, in ki so zato tembolj pripravljeni, da zaupajo Njemu, ki je prijatelj vseh nesrečnih.

In zato so bili ti prvi poslanci Božjih nauk izbrani ponajveč iz nizkih slojev ljudstva, izmed takih, ki so znali govoriti množicam v njihovih priprostih besedah, ki niso imeli prav ničesar sami iz sebe, ampak so prejemalei vso svojo moč in ves svoj vpliv od zgoraj.

Priprosto je govoril, izpočetka boječe in nezaupno, polagoma pa se je ogrel ob svojem govoru, lice mu je sijalo, postava mu je rastla in gladko mu je tekla beseda, spremljana od dostojanstvenih kretenj, in vsa njegova osebnost je bila odeta, se je zdelo, v veličastvo in vzvišenost njegovega predmeta.

Tolažil je žalujoče starše in jim kazal njihovega otroka v nebeški slavi. Bolje je zanj, je govoril, da jo je Bog poklical k sebi v boleznii, ko pa če bi jo gledali v amfiteatru pred krvoločnimi levi. In kdo ve, kaj vse hujšega bi jo čakalo v razuzdanem Rimu. — Naj jo darujejo, je pravil, kakor je bil Abraham pripravljaj darovati svojega sina Izaka, Bogu vdano, požrtvovalno.

In nato je govoril vsem zbranim. Kakor sta se žalujča starša danes vdano ločila od svoje hčerke, tako naj položi, je dejal, vsak izmed njih svoje zemelske slabosti in želje v grob in se naj loči od vsega, kar stoji med njim in med Bogom. Vsak ima svoje delo naročeno od Boga. četudi ne bodo vsi mučeniki in duhovni in oznanjevalci svete vere, pa vsak, moški, ženska, suženj in meščan, naj bo vojščak in služabnik Kristusov, — in v vztrajnem boju in v neprestani molitvi, korak za korakom, naj stopi

vsakteri kvišku po strmi stezi, — kajti cilj je visok in ozka je pot — ponižno, pa tem pogumneje, če pade, naj zopet vtane, vedno naj več pridene, nego izgubi — in tako bo prispel končno v svojo domovino, kjer ni več boja in ne več žalosti in ne joka, kjer On pripravlja sedeže tistim, ki gredo za njim, in kjer bodo vsi, ki zaupajo in ljubijo, srečni na vse veke —.

In ko je nehal govoriti, je razprostrl roke in blagoslovil navzoče.

In kristjani so se poslovili z mirnimi, sočutnimi besedami od žalujočih staršev ter se pripravili na odhod.

Mariamna se je zgenila.

»Ničesar se nama ni treba več batil« je šepnila Britancu in pokazala na temno postavo z dolgimi belimi lasmi.

Kalha je bil —.

V trenutku je ležala v njegovem objetju. Kalha pa je dvignil oči k nebu in zahvalil Boga iz dna duše za rešitev.

»Tvoj oče in jaz«, je dejal, »sva te s strahom in skrbjo iskala in prav v tem trenutku zbira Eleazar četo rojakov, da naskoči tribunovo hišo in te mu iztrga s silo. Tudi jaz sem se bal za tebe, pa zaupal sem na Boga, ki nikoli ne zapusti nedolžnih. — In tudi jaz sem iskal pomoči med svojimi brati in nabrali so vsoto, vsak je dal, tudi najubožnejši, in toliko se je nabralo, da bi se tudi pretor dal omečitati ter bi posredovalo celo zoper takega moža kakor je tribun Placid. — Toda hvala Bogu, prosta si in vrnila se boš v očetovo hišo in poslal bom enega izmed tehle, ki mu morem zaupati, da nese veselo novico tvojemu očetu. In Eska, tvoj rešitelj — moj sin naj mi bo odslej — on nas bo spremljal, četudi ne bomo več toliko potrebovali njegove pomoči, kajti prijatelji tvojega očeta so oboroženi, pogumni junaki, pridružili se nam bodo, še preden zapustimo tole divjino.«

tisti možje, katere je Jagič označil s pečatom nevednosti, ter da je ravn o Jagič se klanjal znanstveni oportuniteti, ki je spravila njegov značaj v zelo slabo luč, ker se je vsakega drugega mnenja bal že načeloma. Vesten, temeljito duševno ter etično naobražen mož si ne bo nikdar domisljeval, češ, da samo on vse ve, in vsi drugi, ki so nasprotnega naziranja so le nevedneži. Brezmerna kritika vselej znači, da je tak človek tiran in avtokrat, ter da mora braniti neko gnilo stvar, katero se more ubiti le s kolom, nikdar pa z razlogi pameti. Sicer se je pa vsa ta stvar odigrala v tisti dobi, ko so v Avstriji neradi slišali o povdanku visoke starosti in kulturne važnosti Slovanov, ko so hoteli staročeške rokopise proglasiti kot potvorbe in ko so ozna-

čili vsakega Slovana kot »panslavista«, ki je očito nastopil proti zavijanju te resnice. Skoro vsi slavisti iste dobe, — častno izjemo je tvoril samo v Gradcu kot slavist živeči Slovenec dr. Gregor Krek — so nastopili pot oportunitizma, ker so vedeli, da taka aktualna opreznost tudi ne bo ostala brez plačila. Imenovana knjiga pa tudi razven tega zanika hipotezo preseljevanja narodov in ker je glavno delovanje slavistov stremilo za tem, da ohrani to hipotezo v permanenci, ker so na njej sloneli vsi njihovi nauki, so pač morali Topolovšekovo knjigo osmešiti kot plod domišljije.

(Dalje prihodnjič).

Somišljeniki, širite „Stražo“!

Fotografije za potne liste

in prelaznice, v 5 minutah gotove, 2 sliki 10 Din. se dobijo pri fotografu

Dolenc, Maribor, Meljska cesta 18.

Učenko z dobrimi spričevali in poštene rodbine se sprejme v trgovini mešanega blaga Vračko, St. Ilj v Slov. goricah. 4—4 257

Dober prodajalec

se sprejme v veliko

manufakturno trgovino

Ponudbe poštini predal št. 59, 262 Ljubljana. 2—2

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂%

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

Brezalkoholni grozdni sok vinske trte

prodajajo v Mariboru sledeči:

Uhler, Glavni trg; Prešernova klet, Novosel, Vrščič, Zentner, Gosposka ulica; Bernik, Crippa, Illich, Slovenska ulica; Breuer, Kavarna Jadran, Pučko, Aleksandrova cesta; Gostilna v Delavskem domu; »Zlati lev«, Vodnikov trg; Restavracija glavnega kolodvora; Bernhard, Niefergal, o: Koroška cesta; Hmeljak, Slomškov trg. o:

4 221

III. emisija delnic Jadranske banke d.d. v Beogradu.

Izvršujoč sklep rednega občnega zbora delničarjev od dne 27. maja 1922, objavlja podpisani upravni svet

povišanje delniške glavnice od K 120.000.000 = Din. 30.000.000

na K 240.000.000 — Din. 60.000.000

z izdajo novih

nom. K 120.000.000 = Din. 30.000.000 — t. j. 300.000 kosov delnic po nom. K 400 — = Din. 100 —

s pravico na dividendo za leto 1922.

Emisija novih delnic se bo provedla pod sledečimi pogoji:

1. Delničarji imajo pravico, da na vsako staro delnico optirajo po eno delnico III. emisije po tečaju K 640 — = Din. 160 — plus 5% obresti od 1. januarja do 30. junija 1922. (K 16 — = Din. 4 —) od kosa, plačljivo pri podpisu.

2. Z delnicami, ki jih stari delničarji ne bodo optirali, razpolaga upravni svet na ta način, da jih odstopi v prvi vrsti delničarjem, ki žele nadaljnjih delnic preko prvenstvene pravice, a potem tudi nedelnarjem.

Cena neoptiranih delnic je določena na K 760. — = Din. 190. — plus 5% obresti od 1. januarja do 30. junija 1922. (K 19. — = Din. 4.75) za kos in se mora plačati ob priliki priglasa.

Kar bo podpisano in vplačano preko števila neoptiranih delnic, se bo repariralo, a preostala položena vplačila se bodo vrnila.

3. Delničarji, ki hočejo izvršiti svojo pravico opcije, morajo predložiti svoje stare delnice v svrhu prežigosanja v času od 15. do 30. junija 1922. pri blagajnah:

a) Jadranske banke d. d. v Beogradu ali pri njenih podružnicah v Cavtatu, Celju, Dubrovniku, Ercegovnem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu;

V BEOGRADU, dne 14. junija 1922.

b) Jadranske banke d. d. v Trstu ali pri njenih podružnicah na Dunaju, v Opatiji in Zadru;

c) Banke in štedionice za Primorje d. d. na Sušaku ali pri njenih podružnicah na Rijeki in v Bakru;

d) Frank Sakser, State Bank, New-York;

e) Banke Jugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta-Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Isti zavodi sprejemajo tudi priglasa izven opcije.

4. Razlika med nominalno vrednostjo in emisijskim tečajem novih delnic pripade po odbitku stroškov emisije rednemu rezervnemu fondu banke.

5. Delničar, ki ne bo v predpisanem roku priglasil prava opcije in izvršil vplačila, izgubi opcijsko pravico.

6. V svrhu zavarovanja III. emisije je osnovan poseben sindikat.

Član sindikata more postati po določenih pogojih vsak delničar, ki ima ali zastopa najmanj 1000 delnic.

Kdor želi pristopiti sindikatu, naj se obrne na Upravo sindikata pri Centralnem uradu Jadranske banke v Ljubljani, kjer se lahko poduči o podrobnih pogojih za pristop.

ČISTA BILANCA

31. decembra leta 1921.

Aktiva

Pasiva

	Dinarji		Dinarji			Dinarji		Dinarji	
BLAGAJNA:					DELNIŠKA GLAVNICA			30.000.000	—
a) gotovina	22.792.073	62			REDNI REZERVNI FOND			15.000.000	—
b) žiro račun pri Narodni banki	6.100.695	58			VLOGE:				
c) kuponi	9.133	77	28.901.902	97	a) na knjižice	63.430.998	41		
VALUTE			1.838.478	07	b) na tekočih računih	192.286.007	60	255.717.006	01
MENICE			85.401.267	02	UPNIKI:				
DEVIZE			1.201.912	26	a) reeskompt pri Narodni banki	2.000.000	—		
LASTNI VREDNOSTNI PAPIRJI			61.243.790	86	b) ostali upniki	194.805.937	01	196.805.937	01
KONZORCIJALNI POSLI			1.591.939	58	GARANCIJE			19.203.889	85
DOLŽNIKI:					PREHODNE POSTAVKE			4.245.705	34
a) denarni zavodi	74.304.156	03			ČISTI DOBIČEK LETA 1921			4.522.986	14
b) ostali dolžniki	245.649.896	71	319.954.052	74					
DOLŽNIKI ZA GARANCIJE			19.203.889	85					
NEPREMIČNINE			6.158.290	—					
INVENTAR			1	—					
			525.495.524	35				525.495.524	35

Upravni svet Jadranske banke d. d. v Beogradu:

Predsednik upravnega sveta:

FRANJO DUBOKOVIĆ l. r.

Ravnatelj:

Č. KAMENAROVIĆ l. r.

član upravnega sveta.

V BEOGRADU, dne 31. decembra 1921.

Primerjali s knjigami ter našli v redu:

NADZORSTVENI SVET:

JANKO JOVAN l. r.

GUSTAV PIRC l. r.

Dr. Otokar Rybář l. r.